Märkning av GMO

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

EU-lagstiftningen ställer hårda krav på märkning av produkter som innehåller genetiskt modifierade organismer, GMO. Syftet är att konsumenten ska ha möjlighet att göra ett medvetet val. Här får du veta vad som gäller.

Varför GMO-märkning?

Konsumentens rätt till information om att genetisk modifiering använts för att framställa en produkt betonas i GMO-förordningarna. Information gör ett aktivt etiskt val möjligt för konsumenten i frågan om GMO i livsmedel. GMO-märkning är inte en fråga om hälsa och säkerhet för konsumenten eftersom Efsa endast ger ett positivt utlåtande för säkra GMO-produkter.

När ska ett livsmedel GMO-märkas?

Avsiktlig användning av GMO i ett livsmedel ska alltid framgå av märkningen oavsett hur liten mängd som är tillsatt. Information om att ett livsmedel har sitt ursprung i GMO ska lämnas i alla steg i livsmedelskedjan. Även livsmedel som är framställda av GMO men som genom olika processer inte längre innehåller något DNA från en GMO ska märkas, till exempel, majsstärkelse och rapsolja.

Alla produkter som består av, innehåller eller har framställts av GMO ska märkas med texten ”Denna produkt innehåller genetiskt modifierade organismer” eller ”Denna produkt innehåller genetiskt modifierade/modifierat [organismens namn], artikel 4.6 i förordning (EG) nr 1830/2003. Det finns även krav på att det ska framgå vilka ingredienser i ett livsmedel som består, innehåller eller är framställt av GMO, se artikel 13 i förordning (EG) nr 1829/2003,

Om livsmedlet består av mer än en ingrediens och innehåller genetiskt modifierad majs ska orden ”genetiskt modifierad” eller ”framställd av genetiskt modifierad majs” stå inom parentes omedelbart efter den aktuella ingrediensen i ingrediensförteckningen, se punkt 1a, artikel 13 i förordning (EG) nr 1829/2003.

Exempel på angivande av ingredienser i ingrediensförteckning:

- majs (genetiskt modifierad)
- lecitin (framställd av genetiskt modifierad soja)
- stärkelse (framställd av genetiskt modifierad majs)
- rapsolja (framställd av genetiskt modifierad raps)

Även i de fall en ingrediens är angiven med ett kategorinamn eller om det inte finns någon ingrediensförteckning finns det särskilda märkningskrav i lagstiftningen i punkt 1 b och c i artikel 13.

Vissa av uppgifterna får stå i en fotnot till ingrediensförteckningen, men bokstäverna ska tryckas med minst samma teckenstorlek som ingrediensförteckningen, se punkt 1d, artikel 13 i förordning (EG) nr 1829/2003.

Storkök och restauranger omfattas också av kravet på att lämna information om förekomst av GMO i livsmedel, se artikel 12 i förordning (EG) nr 1829/2003.

Det är möjligt att ställa ytterligare krav i de enskilda besluten om godkännande av GMO-produkter. Se artikel 13.2 i förordning (EG) nr 1829/2003. De kan ses i EU:s register över godkända GMO-livsmedel. I övrigt ska gällande bestämmelser om märkning och presentation av livsmedel följas. De finns i förordning (EU) nr 1169/2011.

GMO register - European Commission

Märkningen ska vara lätt att förstå och får inte vara vilseledande för konsumenten enligt de generella märkningsreglerna Det är inte tillåtet att kringgå lagstiftningen genom att märka produkter för säkerhets skull, exempelvis med texten ”produkten kan innehålla GMO”. Det förekommer att företag felaktigt märker sina produkter på detta sätt för att slippa dokumentation rörande oavsiktlig eller tekniskt oundviklig inblandning.

Undantag från märkningskraven

Livsmedel behöver inte märkas med de särskilda märkningskraven i de fall varje enskild ingrediens innehåller högst 0,9 procent GMO. Det gäller under förutsättning att förekomsten är oavsiktlig eller tekniskt oundviklig, se artikel 12.2 i förordning (EG) nr 1829/2003. En förutsättning är att den GMO som förekommer i produkten är riskbedömd och godkänd. I EU får icke-godkänd GMO aldrig förekomma i en produkt.

Exempel på undantag från märkningskraven:

- Konventionell majs som mals i en kvarn där det också har malts genetiskt modifierad majs kan oavsiktligt tillföras små mängder GMO från den genetiskt modifierade majsen.
- Oavsiktlig inblandning av GMO kan ske på fältet eller i kvarnen. Exempelvis kan pollen, som blåst från ett fält till ett annat, orsaka inblandning av GMO i ett parti livsmedel.

Företaget måste ha bevis att de vidtagit lämpliga åtgärder för att undvika inblandning av GMO.

Exempel på vidtagna åtgärder för att undantas från märkningskraven:

- Skriftligt intyg/ansvarsförbindelse från leverantören att denne ska leverera produkter som inte framställts av GMO.
- Erhålla information från leverantören om hur denne säkerställer sin försäkran (till exempel genom att i sin tur kräva ansvarsförbindelse från sin leverantör, ha olika produktionslinjer för produkter som innehåller respektive inte innehåller GMO, analyser av DNA-/proteininnehållande produkter).
- Göra egna analyser av DNA-/proteininnehållet i produkter.
- Ändamålsenliga rengöringsrutiner.

Vad som krävs för respektive företag får avgöras från fall till fall. Det är dock viktigt att det fastställs att bevisen är tillräckliga och styrker att en eventuell inblandning av GMO är oavsiktlig eller oundviklig. Om så inte är fallet måste företaget även märka produkter som innehåller GMO under tröskelvärdet. På sidan om kontroll av GMO finns mer information om lämpliga åtgärder för att undantas märkningskraven.

Kontroll av GMO

Får man märka med ”fri från GMO”?

Intresset från företagen att märka livsmedel med någon typ av ”fri från GMO” ökar både i Sverige och i övriga EU. Livsmedelsverkets tolkning är att denna formulering inte är tillåten då den kan uppfattas vilseledande för konsumenten, se artikel 7.1c. i förordning (EU) 1169/2011.

Observera att i andra länder kan sådan märkning vara tillåten under vissa premisser.

Utan..., fri från... (se exempel på vilseledande märkning i detta avsnitt)

Senast uppdaterad 9 april 2025 Ansvarig grupp ROR_DK